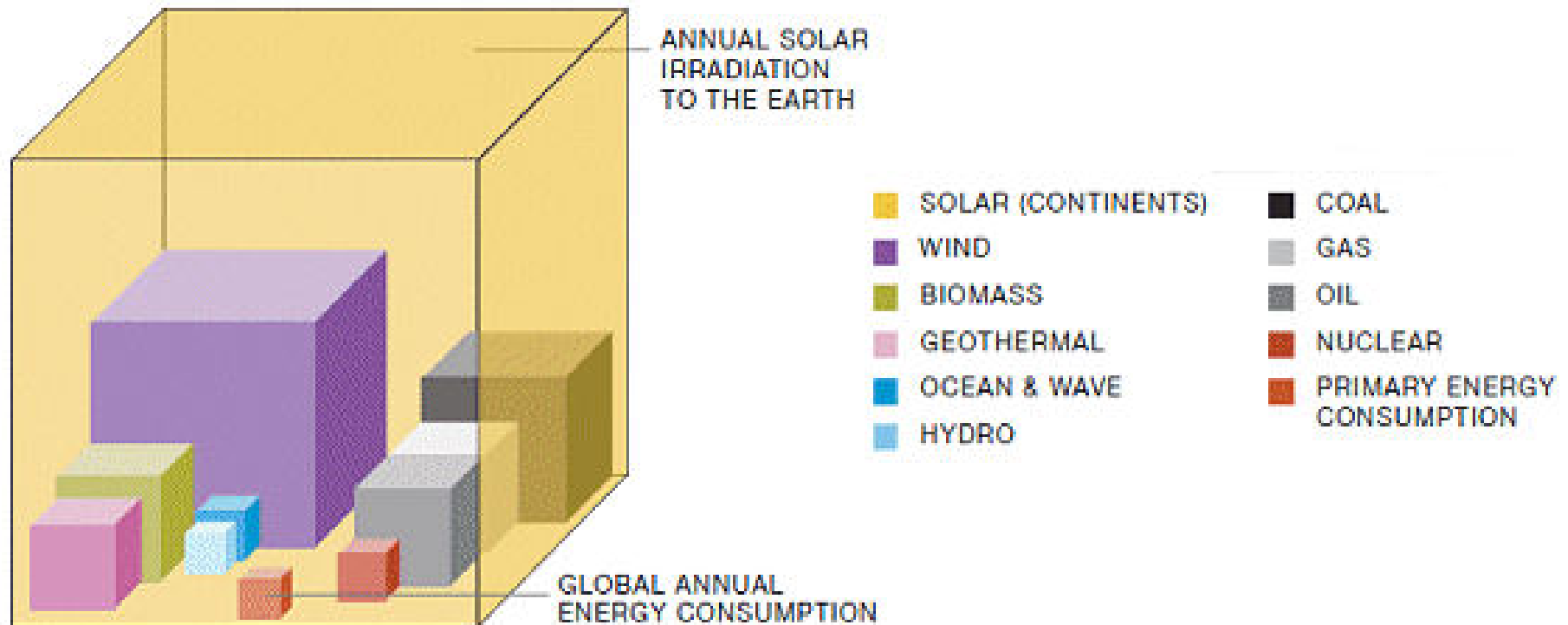

Nowoczesne technologie w dziedzinie fotowoltaiki

A. Zaremba

Instytut Elektrotechniki Przemysłowej,
Wydział Elektryczny, Politechnika Częstochowska

Światowe zasoby energii

Fossil fuels are expressed with regard to their total reserves, renewable energies to their yearly potential

Source: Greenpeace and European Photovoltaic Industry's Report Solar Generation 6

Sposoby wykorzystania energii słonecznej

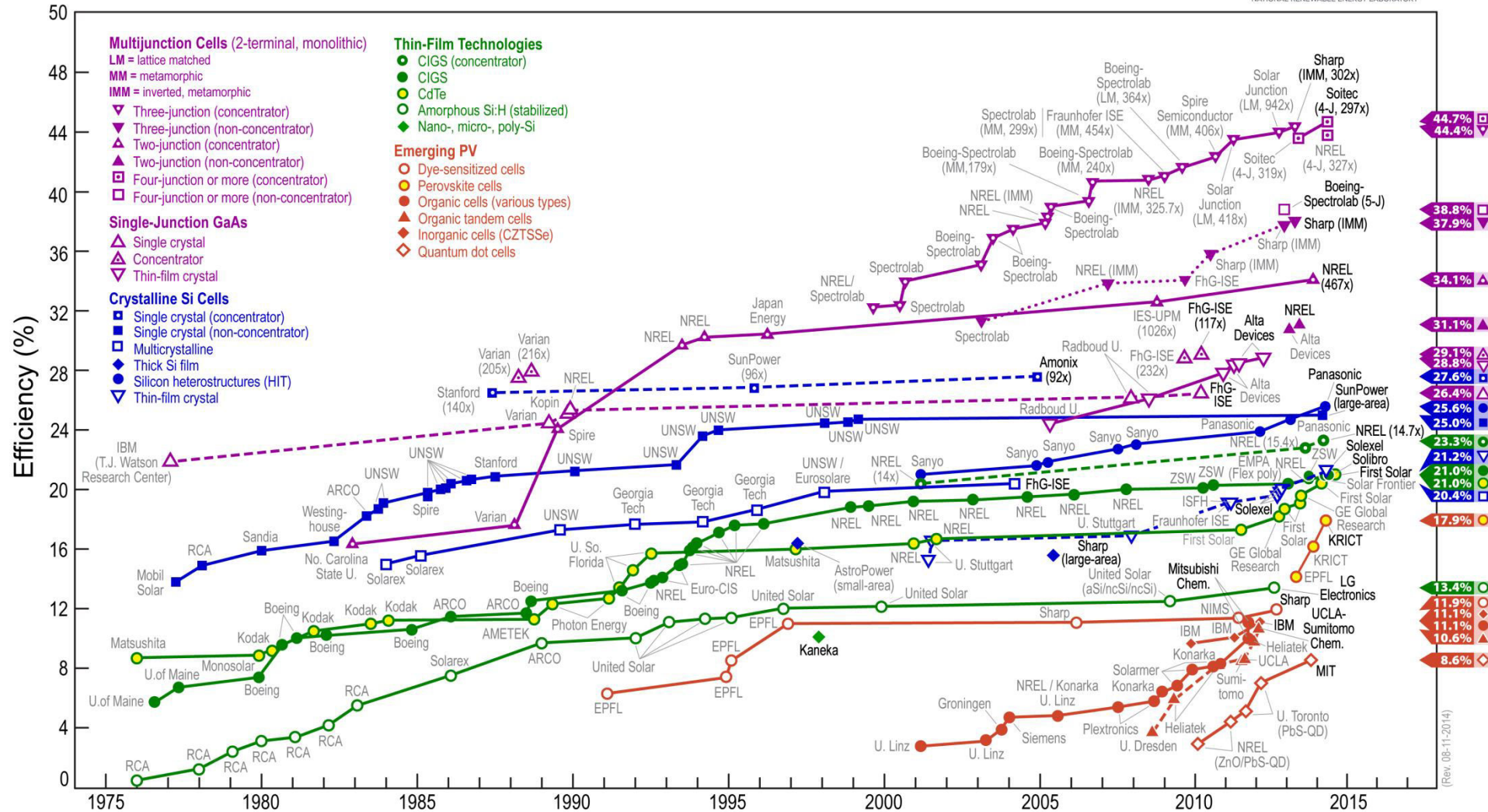
- **Konwersja fotowoltaiczna**
- Wytwarzanie ciepła niskotemperaturowego ($< 100^{\circ}\text{C}$)
- Wytwarzanie ciepła wysokotemperaturowego ($> 100^{\circ}\text{C}$) i ultrawysokotemperaturowego ($1000\text{-}3000^{\circ}\text{C}$)

Najważniejsze wyzwania

- Poprawa sprawności ogniw fotowoltaicznych
- Kogeneracja (jednoczesna produkcja energii elektrycznej i ciepłej)
- Magazynowanie energii

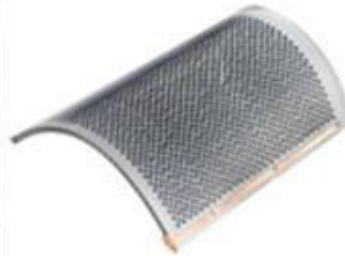
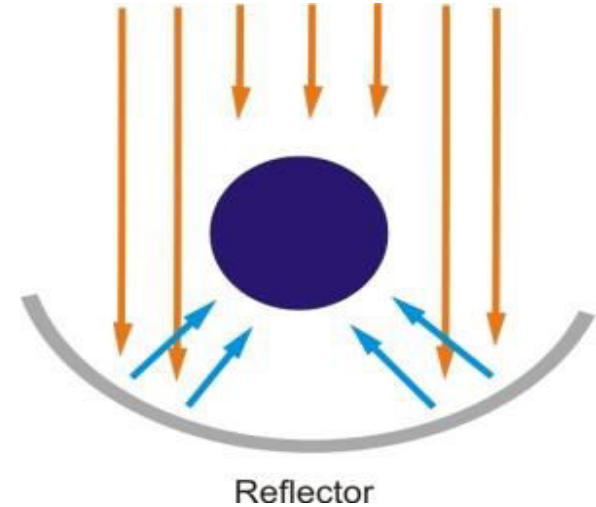
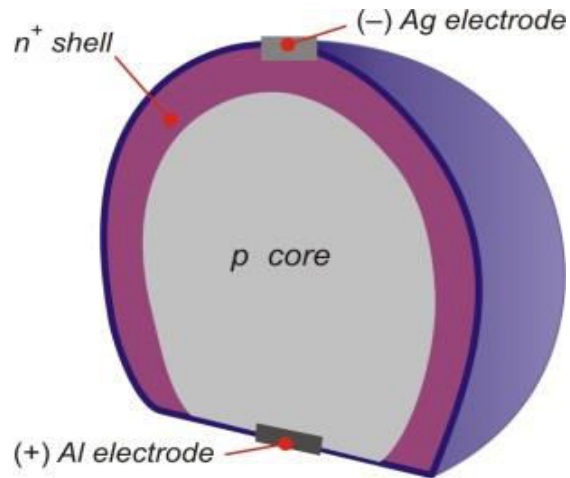
Wzrost sprawności ogniw PV

Best Research-Cell Efficiencies

Źródło: NREL

Ogniwa Sphelar 3D

Źródło: Kyosemi Corp.

Ogniwa typu Sliver

Źródło: <http://sun.anu.edu.au/sliver>

Drukowane panele słoneczne w formacie A3

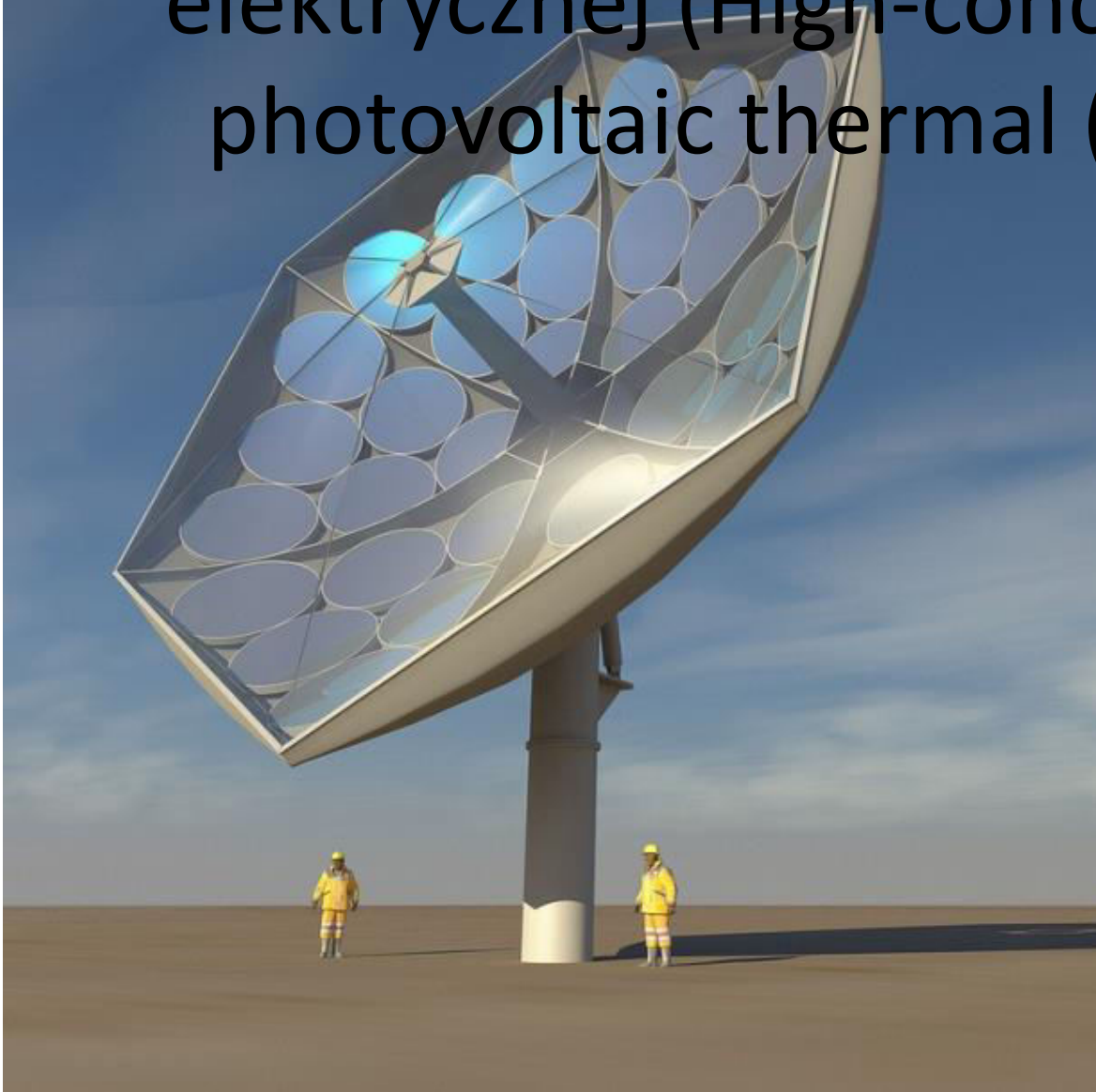

Perowskity?

Połączenie produkcji ciepła i energii elektrycznej (High-concentration photovoltaic thermal (HCPVT))

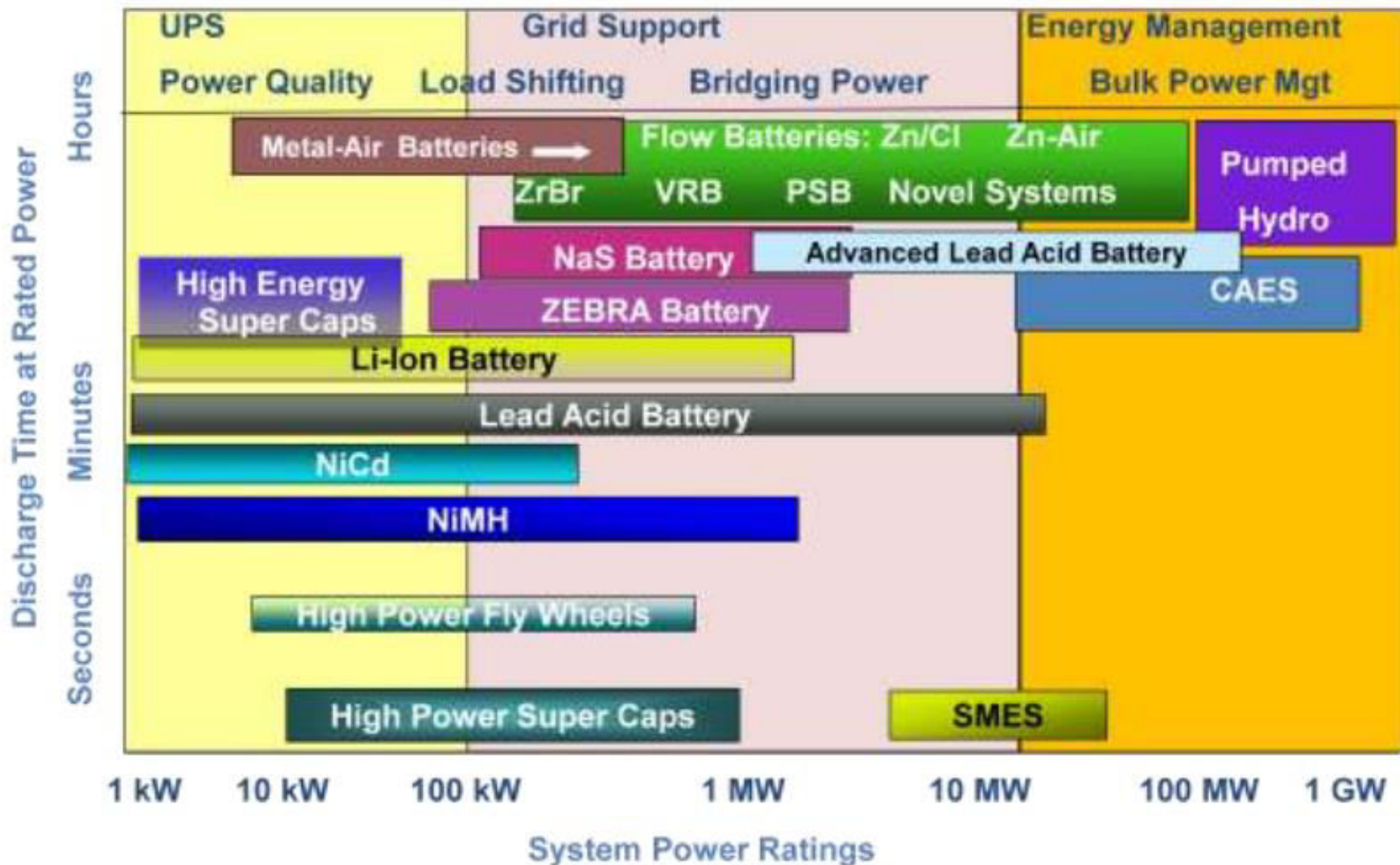

Źródło: IBM Research

Magazynowanie energii

- Chemiczne: **wodór, biopaliwa**, ciekły azot, nadtlenek wodoru, nadtlenek wanadu, uwodnione sole
- Biologiczne: skrobia, glikogen
- Elektrochemiczne: **akumulator elektryczny**, baterie przepływowo, **ogniwo paliwowe**
- Elektryczne: kondensator, **superkondensator**, **magazynowania energii magnetycznej w nadprzewodnikach**
- Mechaniczny: **magazynowanie energii sprężonego powietrza (CAES)**, **magazynowania energii koła zamachowego**, akumulatory hydrauliczne, **magazynowania energii potencjalnej grawitacji (np. woda w wzniesionym zbiorniku)**, sprężyna, magazynowania energii potencjalnej (np. łuk)
- Termiczne: termiczne magazynowania energii (ogólnie), magazynowanie energii cieplnej pór roku, magazynowanie lodu, stopiona sól, ciekłe powietrze lub azot, staw solarny, zasobnik cieplny (np. gorące cegły w palenisku), wieża parowa, eutektyk

Sposoby magazynowania energii

Ogniwa paliwowe

- Ogniwa wodorowe zużywają tlen i wodór
- Elektrody i elektrolity, nie zmieniają swojego składu chemicznego
- Bardzo małe zanieczyszczenie powietrza (głównie para wodna)
- Niska sprawność całego procesu
- Duży koszt
- Bardzo szybkie „ładowanie”
- Problemy z przechowywaniem paliwa
- Nowe ogniwa zasilane bezpośrednio metanolem

Ogniwa paliwowe zasilane bezpośrednio metanolem **DMFC** (*Direct-Methanol Fuel Cell*)

- Ogniwa zużywają metanol i tlen (w związku z tym produkują ditlenek węgla)
- Niska sprawność (rzędu 20-35%)
- Paliwem jest metanol który jest łatwiejszy do przechowywania

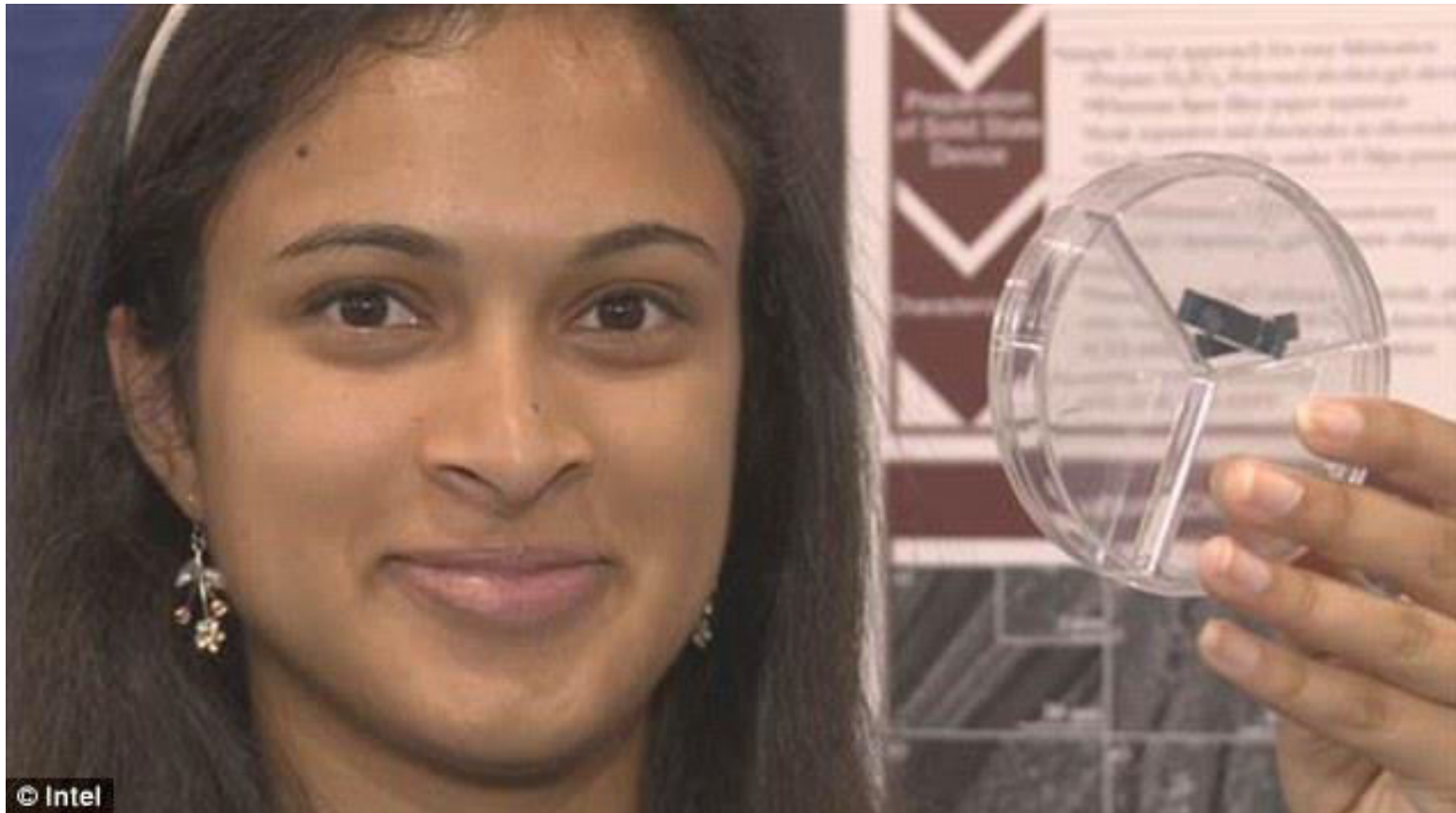
Superkondensatory

- bardzo duża gęstość mocy (przekraczająca 10000 W/kg), co umożliwia stosowanie dużych wartości prądów ładowania i rozładowania,
- zdolność do gromadzenia dużej energii (gęstość energii osiąga wartości rzędu 10 Wh/kg),
- szeroki zakres temperatur pracy ($-40\div 65^{\circ}\text{C}$),
- bardzo duże pojemności superkondensatorów (przekraczające 2000 F),
- mała wartość rezystancji wewnętrznej (nawet poniżej 0,3 m Ω), a zatem małe wewnętrzne straty energetyczne,
- wysoka sprawność (nawet przekraczająca 95%),

Superkondensatory

- krótkie czasy uzupełniania energii (bardzo duża szybkość ładowania) - rzędu kilku minut,
- wysoka trwałość, przekraczająca 1000000 cykli (ładowania/rozładowania) bądź 20 lat eksploatacji,
- bezobsługowość i niskie koszty eksploatacyjne,
- niewielka degradacja własności przy wielokrotnym ładowaniu i rozładowaniu,
- mała szkodliwość dla środowiska
- upływność
- spadek napięcia wraz z rozładowaniem
- możliwość współpracy z akumulatorami!!!

Superkondensator w komórce??

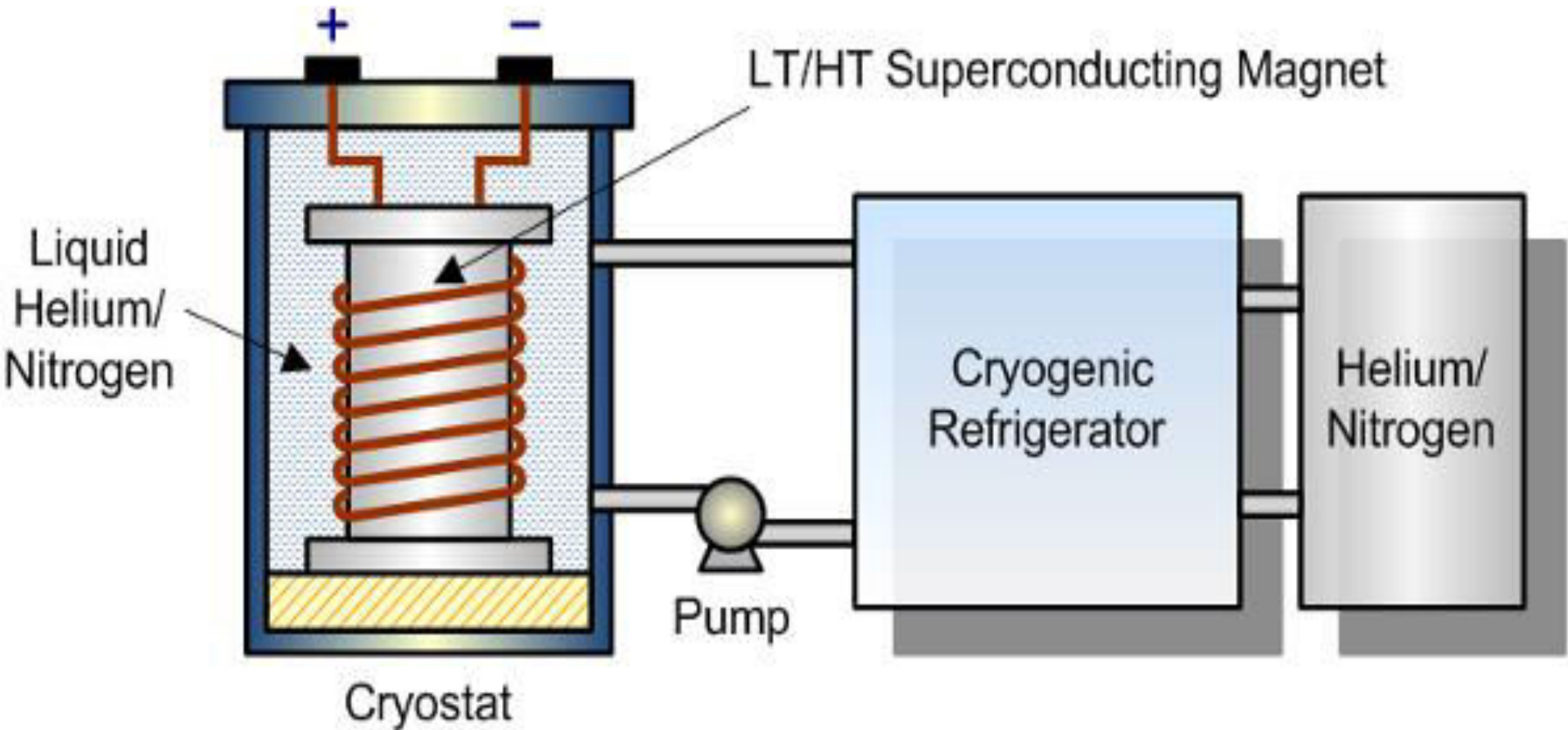

Zwycięzcy Intel International Science and Engineering Fair

Nadprzewodnikowy zasobnik energii (SMES - Superconducting Magnetic Energy Storage)

- **Nadprzewodnikowy zasobnik energii (SMES)** – urządzenie przechowujące energię w polu magnetycznym wytworzonym przez prąd stały płynący w solenoidzie wykonanym z nadprzewodnika. Jak każdy element nadprzewodnikowy jest silnie wrażliwy na podniesienie temperatury powyżej temperatury krytycznej.
- Po naładowaniu prąd cewki nie zanika i energia w jej polu może być magazynowana przez nieokreślony czas. Przy rozładowaniu cewki zgromadzona energia jest zwracana do sieci.

Nadprzewodnikowy zasobnik energii (SMES - Superconducting Magnetic Energy Storage)

Nadprzewodnikowy zasobnik energii (SMES - Superconducting Magnetic Energy Storage)

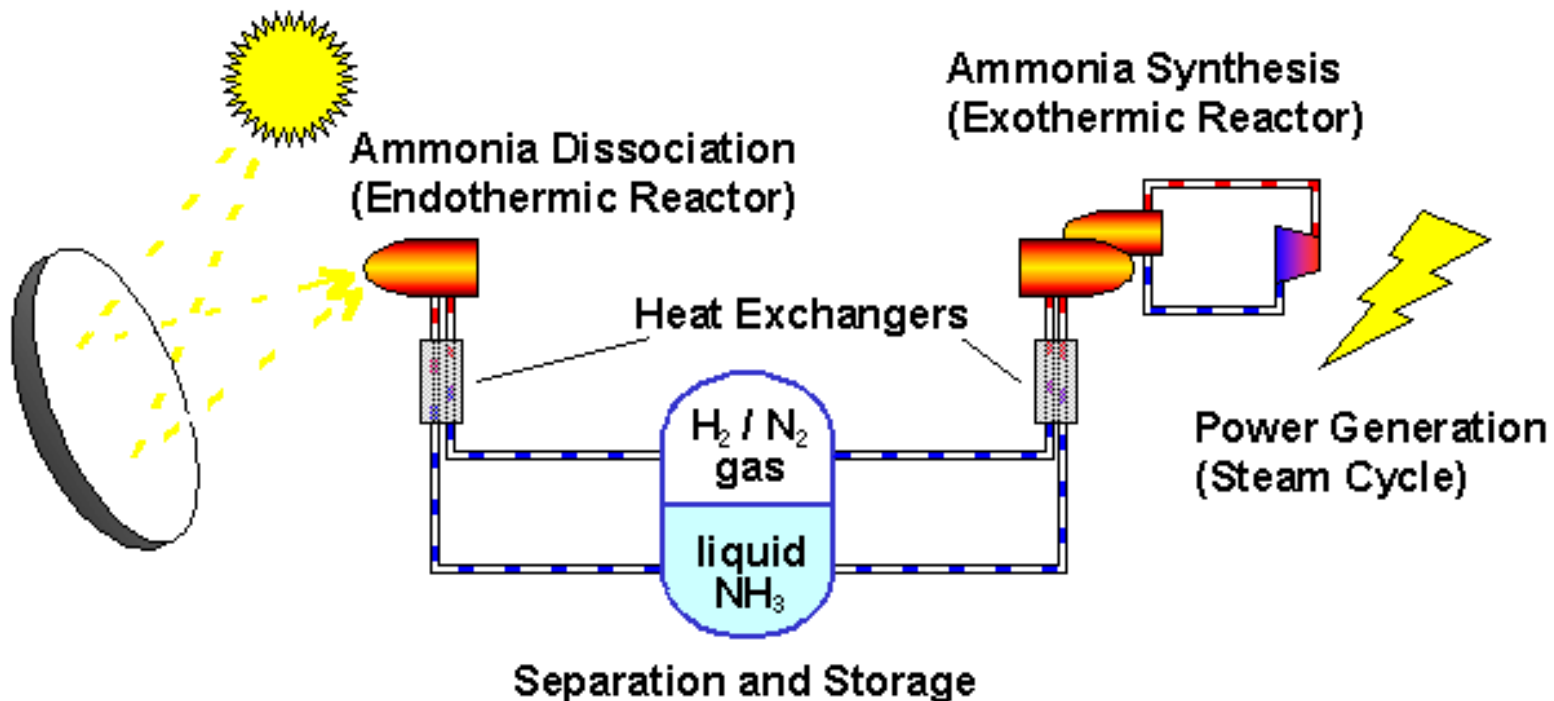
- W kondycjonerze mocy prąd zmienny jest prostowany lub prąd stały jest zamieniany na zmienny przy pomocy prostownika lub falownika. Przy tych procesach trzeba się liczyć ze stratami energii rzędu 2-3%. Na tle innych metod magazynowania energii SMES wyróżnia się **dużą wydajnością (rzędu 95%)** i najmniejszym współczynnikiem strat.
- Z powodu wysokich kosztów chłodzenia i elementów nadprzewodnikowych SMES jest **aktualnie wykorzystywany do krótkotrwałego magazynowania energii**. Urządzenie jest zwykle używane do poprawy jej jakości. Jeśli SMES miałby zasilać obiekty użyteczności publicznej, to mógłby być ładowany w nocy z elektrowni systemowych i oddawać energię podczas największego zapotrzebowania w dzień.

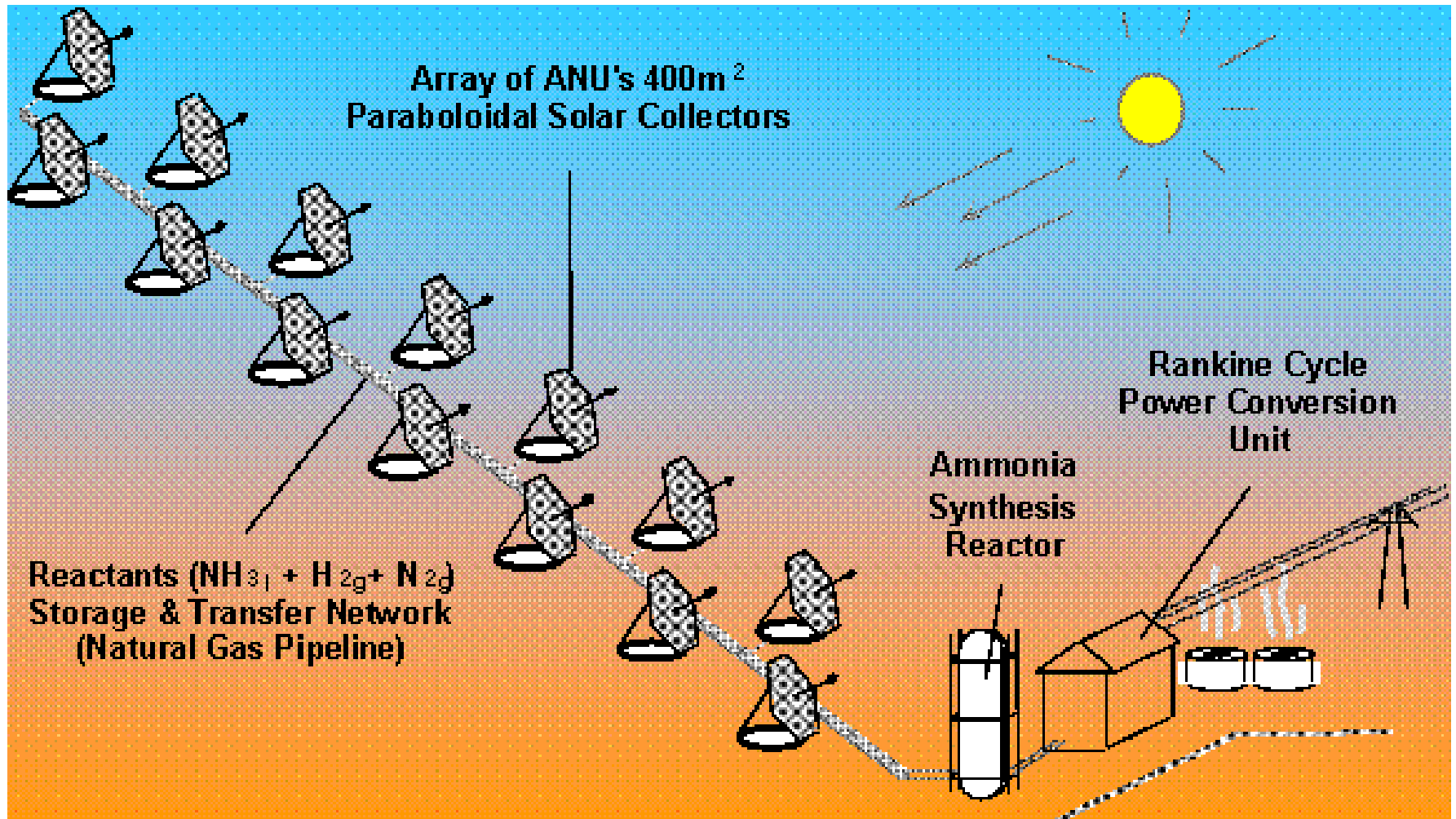

Podsumowanie

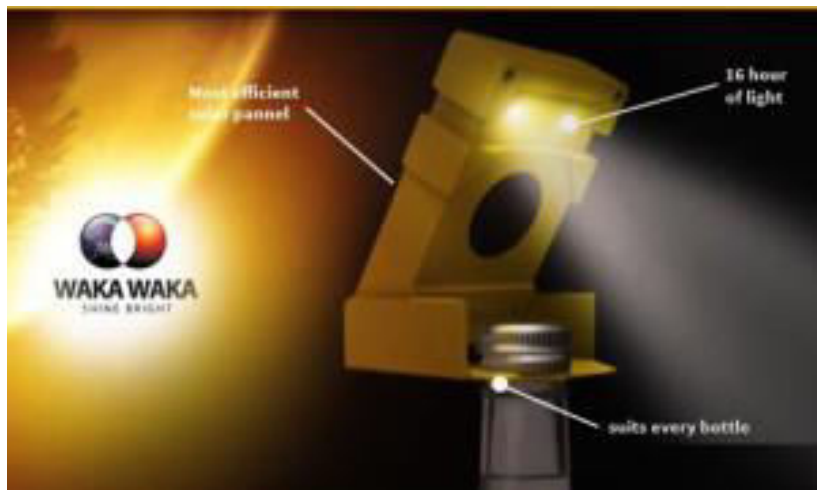
- Problem magazynowania energii elektrycznej nie jest rozwiązany w sposób **tani, skuteczny i pozwalający na długotrwałe przechowywanie tej energii**
- Wydaje się że największy potencjał posiadają systemy hybrydowe (superkondensatory i akumulatory, ogniwa paliwowe i magazynowanie wodoru, koło zamachowe i przepompownie wody itp.)
- Coraz większy procentowy udział odnawialnych źródeł energii, wymusza stosowanie magazynowania energii

System termochemicznego magazynowania energii

Gadżety solarne

Dziękuję Państwu za uwagę